

Aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA Zoetermeer

Zoetermeer, 11 september 2026

Geacht College,

Op 25 juni 2026 bent u begonnen als nieuw college van de gemeente Zoetermeer. Aan de basis ligt het coalitieakkoord Thuis komen in Zoetermeer. Merkbaar beter. Wij willen u alle goeds toewensen in de verantwoordelijke taak die u op zich genomen heeft.

De Adviesraad Sociaal Domein Zoetermeer (hierna ASD) heeft het coalitieakkoord besproken. Graag delen wij in deze brief onze bevindingen. Dat doen we vanuit onze rol als uw adviesorgaan voor zaken op het terrein van het sociaal domein. Wij zijn gaarne bereid onze bevindingen nader toe te lichten in ons kennismakingsgesprek met uw college op dinsdag 6 oktober 2026.

In het algemeen is de ASD positief over het akkoordcoalitieakkoord. Ondanks een onzekere financiële toekomst en de nodige beleidsmatige uitdagingen in Zoetermeer (onder andere wonen, jeugd) kent het akkoord een hoog ambitieniveau. Het is goed dat in het coalitieakkoord staat dat u doorgaat met veel wat in de achterliggende periode al in gang is gezet. Tegelijk bevat het akkoord ook nieuwe accenten.

Hoge ambities geven ook hoge verwachtingen. De ASD is daarom benieuwd naar hoe de ambitieuze voornemens concreet vorm krijgen, zodat het, zoals uw voornemen is, het in Zoetermeer merkbaar beter wordt. Vooral met oog hierop wil de ASD u de volgende aandachtspunten meegeven bij de uitvoering van het coalitieakkoord.

1. Werken aan herstel van vertrouwen in de overheid

Wij delen uw zorgen over wat er gebeurt als het vertrouwen in de overheid afbrokkelt en het wantrouwen toeneemt. Een concrete aanpak is nodig. Participatie en betrokkenheid van burgers op alle niveaus vinden wij daarvoor noodzakelijk.

Het coalitieakkoord bevat de expliciete politieke intentie om het vertrouwen te herwinnen. Deze ambitie is stevig en tegelijk kwetsbaar. Wij geven daarom een beperkt aantal extra acties in overweging, zoals een meetlat, wijkbudget voor regisseurs, gescheiden beveiligingsbudget, verankerde ombudsfunctie, jongerenmandaat. Wij verwachten dat het college de komende jaren dan meer zichtbare resultaten kan boeken.

2. Bevorderen dat Zoetermeesters meer betrokken raken bij hun samenleving

De coalitie zet het beleid voort om de betrokkenheid van de inwoners te vergroten. Die betrokkenheid krijgt vorm op meerdere gebieden.

Binnen het sociale domein is het doel om te stimuleren dat mensen meer verantwoordelijkheid voor elkaar nemen om de professionele hulp te ontlasten van. Maar ook op andere beleidsterreinen, zoals de woningbouw is het doel dat inwoners meer betrokken worden. Maar wat als de verwachte effecten uitblijven en daarmee het beroep op de professionals niet afneemt? Vanuit die achtergrond adviseert de ASD het college om de uitvoering van de nieuwe aanpak actief te monitoren en tijdig in te grijpen als blijkt dat het beoogde effect niet optreedt.

3. Inwoners zorgvuldig en op tijd betrekken

Uw ambitie is dat Zoetermeer een gemeente is die dienstbaar, zichtbaar en betrouwbaar is en die inwoners zorgvuldig en op tijd betreft. En in het coalitieakkoord staat: "We verkennen, waar haalbaar, nieuwe vormen van participatie".

Als adviesraad die vraagstukken benadert vanuit het inwonersperspectief, spreken deze ambities ons aan. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat het voldoende breed betrekken van inwoners, lastig is. En voldoende breed betekent een doorsnede van onze inwoners, jong en oud, Nederlandse en niet Nederlandse afkomst, praktisch of theoretisch opgeleid etc. Toch staan we terughoudend tegenover de ambities nieuwe vormen van participatie te verkennen. Want er bestaat al een rijk arsenaal aan mogelijkheden: burgerberaden, burgerbegroting, panels, deliberatieve bijeenkomsten, burgercoproductie, wijkraadplegingen, jongerenpanels. Dit arsenaal hoeft niet meer opnieuw uitgevonden te worden. Niet meer verkennen, maar direct aan de slag, is het advies van de ASD.

Voor de ASD zelf geldt dat ook. Wij zetten de komende periode meer in op het betrekken van de inwoners bij de advisering op voor de ASD relevante onderwerpen in het sociale domein. Over het verder concretiseren en tot z'n recht laten komen van het inwonersperspectief, wil de ASD graag met het college nader van gedachten wisselen.

4. Meer slagkracht voor wijkregisseurs en ombudsfunctie

In het coalitieakkoord staan wijkregisseurs gepositioneerd als "ogen en oren van de wijk". Ze kunnen signalen oppakken, wat een belangrijke functie is, maar zijn in het bieden van oplossingen beperkt in hun slagkracht. In wezen geldt dit ook voor de ombudsfunctie. Wel budget, maar met een beperkt of geen mandaat. Wij onderschrijven met u het belang voor onze inwoners van deze functies en bepleiten daarom het op dit punt versterken van deze rollen.

5. Samenlevingsstrategie: ontwikkeling fysiek domein en sociaal domein gaan hand in hand

De groeiopgave van de stad heeft naast een fysieke ook een sociale component. Het een kan niet zonder het ander. De adviesraad heeft in haar brief aan de informateurs gewezen op het belang om in zowel de strategievorming als de uitvoering van de plannen nadrukkelijk oog te hebben voor de samenhang met en de gevolgen van de fysieke groei van de stad voor het sociale domein.

Wij zien in het coalitieakkoord voldoende aanknopingspunten om voor de lange termijn een stevige sociale basis in Zoetermeer te realiseren. De ASD adviseert het college daarom samen met inwoners en de organisaties in het Sociale Domein concreet aan de slag te gaan met het verder concretiseren van de sociale component in de stedelijke ontwikkeling.

6. Strak financieel kader sociaal domein biedt kansen, maar heeft ook risico's

Het financieel kader voor het sociale domein in dit coalitieakkoord is robuust: "Tekorten en overschotten binnen het sociaal domein worden in beginsel binnen de budgetten van het sociaal domein zelf opgelost. Alleen wanneer er geen andere mogelijkheden meer zijn, wordt gekeken naar dekking vanuit andere beleidsterreinen."

Wij zien dat dit kader kansen biedt, maar ook risico's met zich meebrengt. Kansrijk vinden wij, en naar de mening van de ASD niet de minst belangrijke, dat dit een verdere ontschotting in de financiering in het sociaal domein mogelijk maakt.

Tegelijk zien wij financiële risico's zoals de verwachte kostenstijgingen binnen het sociale domein (vergrijzing) en de ontwikkeling van het Gemeentefonds voor Zoetermeer. Het kan ertoe leiden, dat tegenvallers (met een externe oorzaak of door een toename van het aantal aanvragers) ertoe leiden, dat bestaande en gewaardeerde voorzieningen op korte termijn moeten worden beëindigd om een financiële compensatie te bieden.

De ASD bepleit dat vanuit de ambitie om Zoetermeer 2040 te realiseren niet op voorhand te rigide kostenkaders moeten worden gehanteerd. Dit speelt des te meer omdat een aantal initiatieven die op termijn wel tot meer beheersing van kosten kunnen leiden, eerst om adequate (structurele) financiering vragen. Ook hier geldt dat de kosten vaak voor de baten uitgaan. Daarom onderschrijven wij het voornemen uit het coalitieakkoord om in meer situaties vormen van structurele financiering toe te passen.

Tegelijkertijd constateert de ASD dat veel nieuwe initiatieven slechts tot 2030 zijn begroot. De ASD adviseert om de komende collegeperiode toe te werken aan structurele financiering om de continuïteit van activiteiten te borgen.

7. Jeugdigen en hun omgeving verdienen de passende hulp die zij nodig hebben

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst is niet zomaar een slogan. Met het oog op Zoetermeer 2040 moet dit een speerpunt zijn voor het beleid. Dat het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van ouders, familie, burens, verenigingen en scholen belangrijk is, onderschrijft de ASD. De verdere ontwikkeling van de lokale teams die verantwoordelijk zijn voor de toegang tot de jeugdzorg is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde. Maar ook hier geldt weer het risico van een te rigide benadering van het financiële kader.

De komende collegeperiode staat de jeugdzorg voor grote uitdagingen. Toegang naar de jeugdzorg via lokale teams is kwetsbaar als zij over onvoldoende deskundigheid van de problematiek beschikken. Dan bestaat het risico van dat jeugdigen niet de passende zorg krijgen waarop zij recht hebben. En dat staat op gespannen voet met de jeugdhulpplicht van gemeenten. De rechtszekerheid aan. Omdat deze regeling nieuw is, raadt de ASD aan om de zorgproducten goed te beschrijven zodat nagegaan kan worden of datgene is bereikt dat de gemeente beoogt. Ten aanzien van specialistische hulp dient de gemeente goed samen te werken met de gemeentes in de H9.

Los van recht op zorg hebben kinderen ook andere kinderrechten, denk aan het recht op participatie (artikel 12 Kinderrechtenverdrag), bestaanszekerheid (artikel 27 Kinderrechtenverdrag), spel en cultuur (artikel 31 Kinderrechtenverdrag). De ASD beveelt aan om daarvoor in het gemeentelijke beleid aandacht te hebben.

8. Bestaanszekerheid en participatie

De insteek om inwoners te helpen die door verschillende omstandigheden in financiële problemen komen vindt de ASD belangrijk. Belangrijk omdat inmiddels onbetwist is dat zonder een activerend vangnet het beroep op voorzieningen in het sociale domein alleen maar toeneemt. Niet helpen is het paard achter de wagen spannen, zou je kunnen zeggen. Maar ook hier geldt dat de ogen niet gesloten kunnen zijn als de onzekerheid die er is over de economische ontwikkelingen in den brede, tot een groter beroep op het sociale netwerk, ook van de gemeente, leidt. Het toestaan van neveninkomsten bijvoorbeeld ingeval van bijstand ziet de ASD als een kans voor het stimuleren van

de eigen verantwoordelijkheid en voor een opstap naar werk kan worden gezien. Het hiervoor gereserveerde budget van € 50.000 lijkt ons te krap.

Resumerend, uw ambities in het coalitieakkoord spreken de ASD aan. Wij waarderen uw inzet om Zoetermeer zichtbaar beter te maken. In de vertaling van de ambities naar concrete acties zien wij wel enkele risico's. Om die risico's te verminderen hebben we in deze brief enkele aanbevelingen gedaan. Zoals gezegd lichten we die graag toe.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad sociaal domein Zoetermeer

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Rob Janssen', is written over a faint grid pattern.

Rob Janssen
Voorzitter